

RNV, 20 jan. 2009, pt. 3

59

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ministerie van Defensie

Exnr: 4 van 11 Exn.

Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Defensie

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

DIS2008027382 / Nr 3275751/01
13 november 2008

Bezoekadres:
Europaweg 4
2711 AH Zoetermeer

Bezoekadres:
Frederikkazerne, Gebouw 32
Van der Burchlaan 31
2597PC Den Haag

Aan de leden van het CVIN

Postadres:
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Postadres:
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon (070) 320 44 00

Telefoon (070) 441 90 27

CVIN 3071265

Hierbij doen wij u toekomen een gezamenlijke rapportage 'IRAN. Stand van zaken op hoofdpunten en in hoofdlijnen -2008' van de AIVD en de MIVD ten behoeve van uw vergadering op 21 november 2008

Directeur Militaire
Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Hoofd Algemene
Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Drs P.W.C.M. Cobelens
Generaal-majoor

Mr. G.L. Bouman

Dit inlichtingenrapport is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n) en mag niet worden doorgegeven aan derden zonder voorafgaande nadrukkelijke toestemming van MIVD en AIVD

Nummer 2005027382
Datum 13 november 2008

Samenvatting

- Het belangrijkste doel van het regime is de consolidatie van de verworvenheden van de Islamitische Republiek en het vigerende sj'i tisch-theocratische systeem. In de binnenlandse politieke verhoudingen zijn de machtspositie van de Opperste Leider Ali Khamenei en de grondvesten van het religieus-politieke systeem nog steeds onbetwist. Hoewel Iran intern problemen kan ondervinden als gevolg van de internationale economische neergang en ondanks lokale veiligheidsproblemen, wordt de stabiliteit van het regime op korte termijn daardoor niet wezenlijk aangetast.
- In de regio is het Iraanse regime primair gericht op uitbreiding van regionale invloed en het indammen van hetgeen het regime beschouwt als (potentiele) bedreigingen. Iran stoelt zijn regionale opstelling primair op de zogeheten strategische afschrikking (en vergelding) van wat het regime ervaart als militaire dreiging. Iran wil versterkte relaties met sj'i tische bevolkingsgroepen in Irak en Afghanistan op zijn minst bestendigen en waar mogelijk vergroten, primair als tegenwicht tegen de betrokkenheid van de VS/het Westen bij deze landen. Voorts is Iran gericht op de handhaving van de goede betrekkingen met vooral Syne, de Golfstaten en Centraal-Aziatische landen.

1) Strategische doelen

De strategische doelen, die de Opperste Leider en zijn adviseurs in samenspraak met de Opperste Nationale Veiligheidsraad (SNSC) nastreven, worden gedeeld door gezaghebbende Iraanse machtsgroepen. Deze strategische doelen zijn:

- *Consolidatie van de verworvenheden van de Islamitische Republiek*. Het ter discussie stellen van de grondslagen van de Islamitische Republiek, het vigerende sj'i tisch-theocratische systeem, in het bijzonder de positie van de Leider, wordt beschouwd als een directe en ernstige bedreiging van dit systeem. Dergelijke geluiden worden dan ook door het regime actief bestreden en zonodig geelimineerd.
- *Uitbreiding van de regionale politiek-militaire invloed van Iran in de Golfregio en de (Arabische) landen in het Midden-Oosten*. Iran wil versterkte relaties met sj'i tische bevolkingsgroepen in Irak en Afghanistan op zijn minst bestendigen en waar mogelijk vergroten. Hiermee tracht Iran een tegenwicht te bieden tegen de betrokkenheid van de VS/het Westen bij deze landen. Dit vindt plaats naast de handhaving van de goede betrekkingen met vooral Syne, de Golfstaten en Centraal-Aziatische landen.
- *Strategische afschrikking*. Iran stoelt zijn regionale opstelling primair op de zogeheten strategische afschrikking van wat het regime ervaart als militaire dreiging. De Amerikaanse troepenmacht in de regio wordt als belangrijke dreiging gezien. Voorts ziet Iran Israël als de andere grote vijand. In de opbouw van de militaire capaciteit geeft Iran prioriteit aan het programma voor ballistische raketten ter vergroting van het afschrikwekkend vermogen.

Nummer 2008027382
Datum 13 november 2008

2) Interne opstelling

- In de binnenlandse politieke verhoudingen zijn de machtspositie van de Opperste Leider Ali Khamenei en de grondvesten van het religieus-politieke systeem nog steeds onbetwist. Ondanks lokale verstoringen van de interne openbare orde/veiligheid en hoewel er politieke problemen zijn, is de stabiliteit van het regime voorlopig niet in het geding. De hervormers profileren zich nog steeds op het politieke strijdtoneel, maar hun rol is in feite gemarginaliseerd.
- De positie van de huidige president Ahmadinejad is weliswaar sterk, doch niet onbetwist. De President blijft kwetsbaar voor potentieel beschadigende kritiek op met name de resultaten van zijn economisch beleid. Hoewel Ahmadinejad sinds 2007 de greep van de President op het nucleaire dossier en het onderhandelingsproces heeft versterkt, bepaalt de Opperste Leider nog steeds uiteindelijk de inhoud, de voortgang en de randvoorwaarden van dit debat.
- Het Islamitische Revolutie Garde Corps (IRGC), is de staatshoeder van de waarden van de Islamitische revolutie en domineert het veiligheidsapparaat. De IRGC-strijdmacht is in het afgelopen jaar gereorganiseerd, om Iran beter te kunnen verdedigen tegen een externe aanval. Het zwaartepunt in de veiligheidsdoctrine ligt nu bij betrokkenheid van de bevolking, die als een cruciale factor voor succesvol militair optreden wordt beschouwd. De IRGC wordt tevens ingezet als repressief machtsmiddel wanneer volgens de machthebbers de samenleving intern wordt bedreigd. De afgelopen jaren heeft de IRGC haar invloed op de politieke en economische besluitvorming nog verder uitgebreid. Dit blijkt uit het benoemen van oud-commandanten in top-functies in diverse sectoren van het openbaar bestuur.

3) Externe opstelling

In de regio is het Iraanse regime primair gericht op uitbreiding van regionale invloed en het indammen van hetgeen het regime beschouwt als (potentiele) bedreigingen. De huidige aanzienlijke positie van Iran in de gehele regio is bepaald door de ontwikkelingen die zich na '9-11' hebben afgespeeld.

- **Israël en de Palestijnen**
Het Iraanse regime profileert zich met een onwrikbaar anti-Israël standpunt, voornamelijk ter 'bevrijding' van de Palestijnen. Deze opstelling heeft het Iraanse regime populariteit opgeleverd bij de Arabische bevolking. Vanuit deze optiek voorziet Iran Hamas en Palestinian Islamic Jihad onverminderd van politiek-ideologische, logistieke en financiële steun. [REDACTED] over militair-technische steun aan Hamas kunnen niet worden bevestigd, noch ontkend. Iran combineert deze ideologische opstelling met een pragmatische benadering waarin aansluiting wordt gezocht bij de Arabische Liga.
- **Hezbollah**
Iran houdt vast aan de band met de Libanese Hezbollah. Iran beschouwt de politieke en gewapende steun aan Libanese Hezbollah als een belangrijk onderdeel van de

Nummer 2008027382
Datum 13 november 2008

confrontatiepolitiek met Israël. Hezbollah is evenwel geen verlengstuk van de Iraanse buitenlandpolitiek, maar heeft een grote mate van autonome manoeuvreerruimte door de verworven sterke positie in het Libanese krachtenveld. Ofschoon er tot nu toe weinig daadwerkelijk is geconstateerd, is het waarschijnlijk dat Hezbollah via de poreuze grens met Syrië in staat is om benodigd militair materieel, ook vanuit Iran, binnen te smokkelen

- **Irak**

Ten aanzien van Irak is het hoofddoel van Iran de vestiging van een veilige en stabiele situatie met een door sjieten gedomineerde regering. Op termijn wil Iran de aanwezigheid en invloed van de VS en het Westen in het buurland zoveel mogelijk beperken. Teneinde dit te garanderen heeft Iran invloed verkregen op de politieke en veiligheidssituatie in (Zuid-)Irak. Hoewel Iran actief betrokken is bij, en zich mengt in de politieke situatie in Irak, zijn er geen aanwijzingen dat Iran een structurele rol speelt bij het gericht en op grote schaal ondermijnen van de veiligheidssituatie in Irak.

- **Syrië**

Iran en Syrië onderhouden een symbiotische samenwerkingsrelatie die is ingegeven door opportunistische motieven. Beide landen wijzen een permanente westerse militaire presentie in Irak af. Voorts vinden Iran en Syrië elkaar in de behoefte het internationale isolement en de gevolgen van sancties, waar beide landen last van hebben, te doorbreken. Tot slot is er sprake van militaire samenwerking, met name op het gebied van [REDACTED]. Iran houdt er rekening mee dat de relatie met Syrië onder druk kan komen te staan indien het Syrische regime een strategische herorientatie zou aangaan door de banden met het Westen aan te halen.

- **Afghanistan**

De actieve, voornamelijk economische, betrokkenheid van Iran bij Afghanistan wordt mede bepaald door de relatie van Kabul met de VS/het Westen. Daarnaast speelt de algemene opstelling van de VS ten aanzien van Iran een rol. De westerse militaire aanwezigheid in Afghanistan vat Iran op als een strategische dreiging. Het uiteindelijke hoofddoel van Iran is de aanwezigheid en invloed van de VS/het Westen in dit land te beperken. Door het uitbouwen van een netwerk in Afghanistan proberen de Iraanse inlichtingen- en veiligheidsdiensten de Iraanse belangen in dit land te bewaken en opties voor toekomstige ontwikkelingen open te houden. Hoewel er wapensmokkel vanuit Iran naar Afghanistan plaatsvindt is voor een officiële Iraanse betrokkenheid geen bewijs.

Iran is sterk gekant tegen eventuele onderhandelingen van de regering –Karzai met Talibanleiders, zelfs indien deze gematigd zijn. Iran vreest namelijk voor een toekomstige invloed van zijn aartsvijand, de radicale soennitische Taliban.

4) Het nucleaire- en overbrengingsmiddelenprogramma.

Het antwoord op de vraag of Iran aan (het ontwerp van) een kernwapen werkt of heeft gewerkt, is na jaren onderzoek nog steeds niet te geven. De ontwikkeling van kernwapens is een schending van het Non-Proliferatie Verdrag. De vraag of Iran een kernwapenprogramma heeft of heeft gehad

Nummer 2008027382
Datum 13 november 2008

is daarom van groot belang. Drie zaken zijn van belang bij de productie van een kernwapen, te weten splijtstof, weaponisation (het ontwerp en vervaardigen van een nucleair explosief) en het overbrengingsmiddel.

- **Splijtstofproductie**

Uranium route: Iran gaat tegen de oproep van de internationale gemeenschap in door met het voeden van de ultracentrifuges met UF_6 en de installatie van additionele IR-1 centrifuges in de uraniumverrijkingsfaciliteit (FEP) te Natanz.

Plutonium route: Naast de uraniumverrijkingsinstallatie in Natanz is ook de zwaarwateronderzoeksreactor met een vermogen van 40 MW nabij Arak aanleiding tot zorg voor de internationale gemeenschap. Iran heeft aangegeven de reactor te bouwen als onderzoeksreactor, voor de productie van isotopen voor medische en industriële doeleinden. Voor de door Iran gemelde toepassingen is niet noodzakelijkerwijs een zwaarwateronderzoeksreactor nodig. De gestelde doelen zijn ook met een lichtwateronderzoeksreactor te realiseren, waarbij de lichtwaterreactor in tegenstelling tot de zwaarwaterreactor niet geschikt is voor de productie van kernwapenplutonium.

Nummer 2008027382
Datum 13 november 2008

[REDACTED]

Het is dus onduidelijk of Iran de onderzoeksactiviteiten alleen heeft uitgevoerd voor civiele en conventionele toepassingen, zoals het zelf beweert. In ieder geval heeft het land door deze onderzoeken belangrijke technische expertise kunnen opbouwen noodzakelijk voor de ontwikkeling van een kernwapen.

[REDACTED]

• **Overbrengingsmiddelen**

Een belangrijk element in de doctrine van strategische afschrikking is een geschikt overbrengingsmiddel. Iran heeft daartoe een actief ballistische raketprogramma.

[REDACTED]

[REDACTED] Iran ontvangt overigens nog steeds buitenlandse hulp bij de ontwikkelingen in zijn ballistische raketprogramma en is hiervan ook deels afhankelijk.

Deze raketten kunnen worden uitgerust met een conventionele lading. Het is daarnaast mogelijk dat Iran zijn ballistische raketten wil uitrusten met massavernietigingswapens door het aanbrengen van niet-conventionele ladingen. Iran beschikt over de kennis en technologie om een eenvoudige chemische en biologische gevechtsskop te ontwikkelen. Echter, er zijn momenteel geen concrete aanwijzingen voor Iraanse activiteiten op dit gebied.

[REDACTED]

5) Vooruitzichten Intern

- Iran heeft een omvangrijk potentieel met tot dusver hoge inkomsten uit de olie- en gasexport. Daarnaast heeft Iran de grootste militaire industrie in de regio, Israël.

Nummer 2008027382
Datum 13 november 2008

uitgezonderd De interne (sociaal-)economische problemen nemen echter toe mede als gevolg van de internationale sancties Structurele economische hervormingen zijn noodzakelijk en zelfs urgent De politieke kracht van de reactionaire ultra-conservatieven in de machtselite, die gekant zijn tegen hervormingen, belemmert echter de modernisering Indien de huidige daling van de olieprijs doorzet en derhalve de inkomsten van Iran afnemen, wordt het bewind mogelijk met een interne crisis geconfronteerd Sterk gedaalde olie-inkomsten en een eventueel daardoor veroorzaakte economische crisis zullen echter naar verwachting de interne stabiliteit van het regime op de korte termijn niet wezenlijk aantasten. Mogelijk zal Iran dan het budget van de militaire industrie alsook de economische steunverlening aan landen als Afghanistan en Irak moeten aanpassen De noodzaak om een stap terug te doen zal effect sorteren op de politieke betrokkenheid van Iran bij deze landen.

- Binnenlandse ontwikkelingen (roep om werkelijke hervormingen, sociale en economische stagnatie door de structurele problemen en afsluiting van de wereldmarkt, demografische druk) kunnen weliswaar invloed hebben op de wijze waarop het regime intern optreedt, maar dit zal het regime niet doen afwijken van de strategische kerndoelen: machtsbehoud van het Islamitische regime en uitbreiding van de regionale invloed van Iran

6) Vooruitzichten extern

- Mede ingegeven door de aanzienlijke regionale positie lijkt het Iraanse regime ervan overtuigd te zijn dat het relatief onkwetsbaar is voor internationale (VN) druk om definitieve opheldering te geven over de werkelijke aard en richting van het nucleaire programma Iran beantwoordt de externe druk en sancties met een assertieve en zelfbewuste promotiecampagne en gerichte allianties in het Midden-Oosten (Syrie, Hezbollah, sjieten in Irak en elders), in de islamitische wereld in brede zin en met landen die een vergelijkbare antiwesterse agenda propageren (Venezuela, Bolivia, Soedan) Deze allianties zijn deels ook voor binnenlandse consumptie bedoeld.
- Op langere termijn zal het Iraanse regime trachten het gunstige politieke tij waarvan Iran sinds '9-11' heeft geprofiteerd, om te zetten in structurele en permanente winst en stevige veiligheids garanties. Iran zal blijvend streven naar volledige erkenning van de legitimiteit van het regime (met name door de Verenigde Staten). Iran zal een dergelijke erkenning niet noodzakelijkerwijs door middel van onderhandelingen nastreven, maar die ook trachten af te dwingen door een combinatie van verdere opbouw en toepassing van politieke en militaire machtsmiddelen en versteviging van regionale invloed.

Nummer 2008027382
Datum 13 november 2008

-
- Volgens Iran dient de 'strategische afschrikking' die voornamelijk met behulp van de ballistische raketssystemen wordt opgebouwd, het machtsevenwicht in de regio. In de Iraanse perceptie garandeert dit potentieel de veiligheid van Iran tegen een vijandige buitenwacht. In veiligheidspolitiek opzicht vermijdt Iran provocatie en escalatie. Feit is wel dat Iran een ambitieus militair programma heeft, dat niet alleen het Westen maar ook landen in de regio zorgen baart. Indien Iran over een militair-nucleaire capaciteit komt te beschikken, brengt dit een fundamentele wijziging in de militair-politieke verhoudingen in de regio teweeg.
-